

משפחת הכורחים : האב פרייז-אקרהם, האם מריה-שרה, הבת ברברה-רות, הבנים מרכוס-שמעיה ופרייז-אבטיין סייפרד
מישו להפועל המזרחי, ממטבח השרון לשוייץ, מנהריה צפונה

בעיני הנשים שישבו באולם. קסטנר ישב בין הקהל, חיוך ורוך, הוא ידע כי מבטים רבים נשואים אליו.

כאשר עזב השופט את האולם, ניגש קס' טנר אל כהן, הודה לו על המלאכה היפה. הוא לא היה היחיד שניגש אל התובע: גרינולד קרב אליו שאל אותו בקול צרוד: "כיצד יכולת לדבר עלי כך?" תמיר רשם רשימות. עכשו הגיע תורו.

נסיעות

גראז'אניצ'קה מתל-אביב

שבע הנשים שעמדו בבית-היתומים היי מוסקבאי ושרו. "הבאנו שלום עליכם..." לא יכלו לצנח בתחרות של מקהלות. אולם הן סיפקו את דיירי הבית, שהצטרפו אליהן אחרי כן בשירת שיר-השלוש. המנגינה הייתה אחת. אך המלים זומרו בשלוש שפות: רוסית, עברית, ערבית. כי האורחות היו חברות משלחת הנשים מישראל, שהוזמנה לביקור בבית-המועצות כתגמול עבור ביקור משלחת נשים סובייטיות בישראל לא מכבר.

יתכן ולא היה דרוש הרבה כדי ששבע הנשים — חמש עבריות, שתיים ערביות — תראינה גן-עדן בארץ הסובייטים. אך בחורף, השבוע, מסיון בן השבועיים-יחצי, סיפרו עובדות רבות שעוררו מחשבה גם בלב אורחים ישראלים אחרים.

אחרי שהגיעו למוסקבה באויר וביבשה (במטוס לאיסטנבול, ברכבת לסופיה, במי טוס לבקרסט, אודיסה, קיוב ועיר הבירה) סיירו השבע במשותף, בהדרכת מדריכות, בלנינגראד וסטאלינגראד. באוניברסיטאות, בקולחוזים, בדירות פועלים. המארחים אף טרחו להראות לכל חברה בנפרד את השטח המקצועי הקרוב לה ביותר — בית-חולים לרופאות-ילדים חנה סנה, איגוד מקצועי לח"כ אסתר וילנסקה, ספריות ללאה גולד'ברג. חברה אחת, שהיו לה קרובים בלנינגראד, אף יכלה לבקרם בביתם.

איקונין ומאלנקוב. בבית-כנסת מוס' קבאי נפגשו הנשים ברב המקומי, איש תנועת-השלום שהסביר את עקרונות התנועה בעזרת פסוקי תנ"ך, ראו זקנים ונשים שהתפללו מצות בביית-הכנסת, ונשים מספקות מצות ליהודים דתיים. מאפשרת טכ' סים של ברמצוה וחופה בבית-הכנסת לכל דורש. שחיטה כשרה לאדוקים. חופש זומה מצאה המשלחת בכנסיות הנוצריות הסביר דובר המיניסטרוון לחברה קומוניס'טית: "איננו רוצים לקחת מהם את הדת בכוח. הילדים המתחנכים בבתי-הספר יבינו כי דת היא אמונה טהרה."

הדת היא בקולחוז אחד מצאו בחדר אחד איקונין של הסבא, פסל מאלנקוב של הי נכד.

פרטים אחרים שהזכירו את הבית: אולם של בירובידיגאן בתערוכה חקלאית. 25 אלף ספרים עבריים * בין 18 מיליון הספרים של ספרית לנין, ריבוי היהודים בעולם המדע הסובייטי.

היהודים הרבים אתם נפגשו מסרו דריי שות-שלוש לקרובים בארץ, אך לא גילו ענין מיוחד בחיי ישראל.

השם היהודי המפורסם ביותר: שמו של

* אף כי אחת מחברות המשלחת הייתה לאה גולדברג, הנוטה לפאיי. חברה שפיי'נית, הציגונית-כלכלית פטיה טייבר, חלתו ערב הנטיעה, נפטרה בינתיים. * ביניהם הוצאות עתיקות של הרמב"ם ושפינוזה, ספרים חדישים של עם עובד וספרית הפועלים.

נפוצה למדי, שהיתה מכונה בשם חוכר' שוק. תושבי ישראל לא צרכו כליל-זכוכית רבים ותפוקת בית-החרושת החיפאי פ' ניציה הספיקה להם בהחלט.

זריקת עידוד. לעומת זאת נשאר מפ' על הקראמיקה חרסה בחיים, זכה לשיגשוג לאחר שקיבל זריקת-עידוד מן השיכין העממי: שיכון נרחב זה, המוקם ברחבי הארץ, צורך רבבות גופים סניטאריים, עשור יים קראמיקה, לשנה.

כיום מסוגל מפעל חרסה באר-שבוע לייצר 132 אלף גופים סניטאריים לשנה, לעומת 40 אלף הגופים שיכול ליצר אחיו הבכור — מפעל חרסה בחיפה. אולם הוא נתקל עדיין בבעיות קשות, כגון בעיית טיב התור-צרת: חומרי-החרסית שהובאו מן המכתש הגדול היו צהבהבים וכבדים כסליים מן ה' חרסית האנגלית המעולה.

השבוע, כאשר בקרו עתונאים במפעל. הצהירו מנהליו כי בעיית טיב התוצרת אינה מדאיגה אותם: הם ימשיכו בייצור — ואף ירחיבו אותו. הם לא חששו כלל מפני חוסר-קונים: לאחר הכל, היה זה מפעל הסתדרות.

יורדים
סירת-הברבור

"עצרו! לאן אתם מפליגים?" אחד מארבעת האנשים שישבו בסירה הי-קטנה, שנעצרה על-ידי משמר החופים, מול חוף נהריה, קם ממקומו והשיב בשקט: "להרצליה."

מאחר שהרצליה נמצאת בדרום הארץ, לא בצפונה, התעורר החשד בלב אנשי-המשמר. הם גררו את הסירה לנמל-חיפה, חקרו את יושביה, אברהם סייפרד ובני-משפחתו, גילו פרשה מוזרה עד מאד.

פריץ סייפרד היה גרמני טהור. אולם דעוי' תיו האנטי-נאציות הביאו אותו אל בין גדרוי' תיו של מחנה-ריכוז גרמני, שהיה מלא ר' גדוש יהודים. אפשר שהסבל עורר בו רגש שות דתיים, ואפשר שהחברה היהודית הש' פיעה עליו. על כל פנים, הוא החליט להת' גייר ולעלות לארץ, וברגע בו שיחרר הי' צבא האדום את יושבי-המחנה, הפך פריץ לאברהם.

בני משפחתו של אברהם התגיירו אף הם. בנו הבכור, מרכוס, הפך לשמיעיה. בנו הי' שני, פרייז, הפך לאבטיין; ואתו מריה, הפכה לשרה, והבת, ברברה, כונתה בשם רות.

שרשרת תלאות. כראוי לגר המכבד את עצמו, הצטרף אברהם להפועל המזרחי, עלה לישראל בשנת 1949, השתכן בכפר סבא, ניסה להקים מפעל לתעשיית-צבעים.

עו כאן היה הכל טוב ויפה. אולם מכאן ואילך החלו התלאות. שותמיו של סייפרד למפעל-הצבעים הציגו אותו ככלי ריק. הוא היה נאלץ לבקש עבודה במפעלי צבעים אחרים, אולם בעלי-המפעלים השונים פטרדו, מיד לאחר שלמדו את סוד השיטה הגרמנית מדייקות של עבודתו.

הבנים ראו את המצב הקשה של אביהם, החליטו לבוא לעזרתו: שמעיה-מרכוס נכנס לעבוד במלון השרון כשוליית-טבחנים, ורות' ברברה החלו לעבוד לעבוד כאורגות בבית-החרושת סוג'ון.

אולם אברהם לא היה מוכן לחיות כ' טפיל על חשבון ילדיו. הוא החל לחסס עבודה במלון מרצ, מצא משרה בבתי הי' (המשך בעמוד 12)

* מימיו: ולו שבאג, סמירה חורי, חנה סנה (פנים חבויות למחצה), הארכינחמון קול' צ'צקי, אסתר ויגנסקה.

ב' 48 אלף החדרים של האוניברסיטה הי' מוסקבאית, בת 38 הקומות, ניתן לכל סטודנט חדר של 8 ממ"ר. הזוכים בציון "טוב" מאד" או "טוב" מקבלים סטיפנדים. אהוז הזוכים בציונים אלה: 96% רק 4% מי' שלמים שכר-לימוד.

מתנה מסטאלינגראד. כנשים, שמו חברות המשלחת לב לבושן של האורחות הסובייטיות (צנוע עד מהודר; בזמן האחרון מיוצרים גם בדים בעלי רמה פאריסיאית) ולאופורן (כמו בישראל, אולי קצת פחות). המשפחה הממוצעת גרה בשני חדרים, מצוי ירת בחשמל לרדיו, מקרר (בדירות רבות). מכשיר-טלפניה (בדירות לא מעטות). בכל דירה חדשה יש חיבור לטלפון. הבישול נעשה בגאז. סנה הסתכלה לסירו של פועל במפעל טראקטורים, מצאה בשר אפוי בי' בצק, קערה של פירות. לידן: ערימה עצומה של כתיצת לקריאה.

צורת הבניה שעשתה את הרושם העז ביותר על המבקרות: שתי שורות צריפים

משלחת הנשים הישראליות עם ראש מוזרי ברית-המועצות
מאיסטנבול לסופיה, מאודיסה לקיוב, ממוסקבה לסטאלינגראד

לאורך הרחוב, מאחוריה בנייני-ענק בשלבים שונים של בניה. בהיגמר הבנין, מועברים אליו דיירי הצריפים, הצריפים נהרסים ו' הרחוב מרחב.

צורה זו בלטה במיוחד בסטאלינגראד, שקמה מהריסותיה. אולם באותה עיר עוד מצאה חנה סנה מתנה לבנה הקטן, אפריים: רכיס של פגז מגבעה המכוסה כולה רבביח רסיסים, זכר למלחמה שהרסה את הארץ וששרידיה ניכרים בבתי-היתומים ובצרי' פים המיוחדים לנכים בתחנות הרכבת התת-קרקעית.

העשייה
הילד שנשאר

הסקר הגיאולוגי של הנגב, שפורסם לפי שנים מספר, גרם לתוצאה מיוחדת במינה: הולדת תאומים.

התאומים לא השתייכו על הגזע האנושי. הם לא היו אלא שני בתי-חרושת שהוקמו על ידי המפעל ההסתדרותי כור בבאר-שבוע. בצורה כספים אמריקאיים וכספי טולל בונה. אחד המפעלים היה מיועד לייצור זכוכית, השני לייצור קראמיקה.

מפעל הזכוכית לא האריך ימים, שבק חיים עוד כטרם הגיעו מכונותיו המשוכי' ללות מחיפה. סיבת-המוות: מחלה כלכלית

לזר כגנוביץ, המתנוסס בכניסת כל תחנו, של הרכבת התתיקרקעית המפוארת של מוסקבה, הדומות לארמונות, בהן חיפשו הי' שים לשוא אף פיסת-ניר אחת זרוקה על הרצפה.

"מישהו לא מרגיש טוב?" חנה סנה, אשתו של מנהיג מפלגת-השמאל, בת פולין היודעת רוסית, התרשמה ביותר מן היחס בין אדם לאדם. פעם, כשעישנה ב' מקום אסור, ניגש שוטר אל האשה הבודדה 'מבלי לדעת שהיא אורחת, שאלה ברוסית. בצער נזופני, תוך טפיחה ידידותית על זרועה: "גראז'נצ'קה", האם אינך יו' דעת שאסור לעשן כאן?"

פעם אחרת, כשאחרה המשלחת לקונצרט באולם שמקומותיו לא היו סמומנים, קמו מיד מחצית יושבי השורה הראשונה ר' געלמו ללא אומר, השאירו את מקום הכבוד לאורחות. עוד בהגיען לשדה-התעופה הי' ראשון בבית-המועצות עלה לאוירון, עוד לפני בודקי הפספורטים, רופא ששאל:

"מישהו לא מרגיש טוב? אני יכול לעזור למישהו?"

לא פחות התרשמה חנה סנה מן הזכויות הגדולות של האשה הסובייטית. בתחנוף הרכבת מצאה, מלבד מקלחות לנוסעים, חדרים מיוחדים לאמהות הנוסעות עם ילדיהן, מצוידים במכונות-כביסה לכיכוס חיתולים וטיפול רפואי. ליד כל מפעל נמצא מוסד לתינוקות עד גיל 3 ומעון לבני 4 עד 7, המשחררים את האמהות העובדות מן הטיפול בילדיהן מר עד 24 שעות ביי' ממה, משאירות להן זמן לא רק לעבודה, אלא גם לנופש וללימודים.

96% **מציטיינים.** כרופאת קופת-חולים התענינה חנה סנה בטיפול הרפואי, הניתן חינם לכל אזרח סובייטי. שרות-חינם אחר: שמונה כיתות בית-ספר (מהן רק שתי כיי' תות מכינות, כי הילד הסובייטי מתחיל ללמוד רק בגיל 7). בכמה ערים ניתן חינוך חינם לכל עשר הכיתות הדרושות ליער הסובייטי כדי לקבל תעודת-בגרות, להצי' טרף למליון וחצי תלמידי האוניברסיטאות סך-הכל הלומדים בארץ, בכל בתי-הספר, כי קורסים להשתלמות לפועלים המבקשים לי' עלות במקצוע. בשעורי התכתבות וכדומה: 57 מיליון נפש.

* אזרחנות.